

DIN LITERATURA GREACĂ

NEGUSTORUL DE FEMEI

— MIMIAMBE DE HERONDS —

Scena: Un tribunal din insula Cos¹⁾.

Persoane: Battaros, negustor de femei.
Thales, clientul scandalagiu.
Grefierul tribunalului.
Aprodul.
Myrta, o fată a lui Battaros.
Judecători, popor.

Battaros (pledând)

Boeri, n'aveți a judeca
Nici neamul și nici cinstea mea.
O fi el Thales, mai bogat,
Dar nici eu nu s de lepădat;
De are-o navă mai de preț —
Și eu sunt un calic isteț.
Cum poate s'aibă el dreptate
Când eu sunt păgubita parte?
De scapă el curat la față,
Voiu alerga să strig în piață:
O zei, am fost nedreptățit!
Nu se mai poate om tihnit,
Nici liber, nici cu cine i place,
Când Thales nu ne lasă 'n pace!

¹⁾ Scena se petrece în insula Cos din Marea Egee, în secolul III d. Cr. când a trăit și Herondas. În parte a fost reconstituită de *Crusius*, filolog elasic german. Traducătorul a găsit în acest Mimiamb un document juridic al aceluși timp; în românește a mai fost tradus, fragmentar, de *Odobescu*.

Mi-aleg pe Mennes ca patron,
 Ce l-a picnit pe-Aristofon,
 Care și el, deși picnit,
 Pe Filisteu l'a tăvălit
 Și se tot laudă c'azi-noapte
 A săvârșit și mai mari fapte! ²⁾
 Că Thales e bine 'mbrăcat,
 Dar și eu pot să stau la sfat;
 Eu.., am și eu apărător.
 Că el din Acca ³⁾ — negustor —
 Adus-a grâu spre-a ajuta
 În foamete? Dar marfa mea,
 Drăguțe fete de la Tyr, ⁴⁾
 Pentru popor nu-i chilipir?
 Că eu cer bani, e-adevărat,
 Dar el degeaba cui a dat?
 Ce? dacă el colindă mări
 Având manta din depărtări,
 Trei «mine atice» costând, —
 Iar eu la adunări, umblând
 Ca vai de mine îmbrăcat,
 Vai de picioare încălțat, —
 S'ajungă el în așa hal,
 Să-mi guste marfa cu scandal
 Și încă noaptea? Vă gândiți
 Cu asta unde potieniți?
 Cum văd, atâtea bunuri — toate,
 Și liniște și libertate,
 Și ordine... le hârbui
 Acest pirat. ce ar trebui
 Să și amintiască de gunoiul
 Din care i se trage soiul.
 Să ne respecte i-ar sta bine
 Luându-și pilda de la mine, —
 Să știe că cei înălțați
 Aci 'n cetate sunt bărbați,
 Ce, neam din neam, au rang obștesc,
 Pentru că legile cinstesc;

²⁾ Mennes, Aristofon, Filisteu, sunt bătauși din localitate, la cari apelau nedreptățiții.

³⁾ Acca, port la Mediterana, în Fenicia.

⁴⁾ Idem.

Și mie, care sunt strein,
 Nu mi-a lăcut vr'unul venin,
 Nici poarta nu mi-a sguduit,
 Nici casa nu mi-a pârjolit
 Și nici vr'o fată mi-a furat ;
 Dar el, boeri, l-am prins în fapt—,
 Licheaua, ce-și zicea Artim
 Și Thales azi,—să nu glumim,
 De stăpânire sau de lege,
 E frigian și nu 'nțelege!

(Către greșier)

Ia vezi, de schingiuri în cod
 Se pedepsesc și în ce mod ?

(Către aprod)

Iar tu, prietene, fă bine,
 La gaura clepsidrei ține,
 Să nu se scuture nisipul,⁵⁾
 Cum vorba vine și e chipul
 Ca să am timp pentru proces
 Și pentru vorbă mai ales ⁶⁾.

Greșierul (citește)

E scris : Iar dacă vr'un bărbat
 De-o sclavă 'n răs s'a lost legat
 Și ea i s'a lăsat silită,
 Atunci amenda e 'ndoită.

Battaros (întrerupând)

Chaïrondas ⁷⁾ scris-așa, boeri,
 Iar nu vr'un Battaros mai eri.
 Pe-un Thales el mi-ți înfierează ;
 Si-apoi cu-o «mină» s'amendează
 Acela care-o poartă strică ;
 Iar cel ce dă, pentru-o nimică,
 Cu pumnii, legea îi prescrie
 Încă pe-atât ; ba chiar și-o mie,
 De-a spart ceva sau foc a dat,
 Și dublu pentru ce-a stricat.
 Așa, ca cetățean vorbești :

⁵⁾ Clepsidra—orologiul din acel timp, un vas cu nisip.

⁶⁾ Pledoariile pe-atunci erau mărginite în timp cu clepsidra ; deci, când partea nu vorbia, aprodul avea îndatorirea de a opri cu degetul curgerea nisipului.

⁷⁾ Chaïrondas, legiuitor din Catana-Sicilia ; legile lui se aplicau în cetățile grecești din răsărit,

Tu însă, venetic ce-mi ești,
 Tu nu știi nici din basme ce-i
 Cetatea, cârmuirea ei,—
 Căci astăzi e 'n Brikinderà,⁸⁾
 Ce în Abdera⁹⁾ eri eră,
 Și mâine 'n Fasalis¹⁰⁾ vei fi,
 Câștigul de ți-o porunci.
 Iar vorba, ca să n'o lungesc,
 Boeri judecători, vorbesc
 Pe scurt, că azi i s'a 'ntâmpat
 Ca șoarecelui, care-a dat
 Într'o capcană,—lovind poarta
 În casă mi-l aruncă soarta,
 Unde cu sârg, statornicie,
 Plătesc de mă spetesc chirie
 Și mi-a și ars întreg portalul.

(Catre Myrta).

Tu, Myrto, vin, să-ți vadă halul
 Boerii, nu ți fie rușine, —
 Judecătorii ne vor bine
 Ca și părinții ori ca frații.
 Priviți și-atențiune dați-i
 Bietei fetițe. Prea cinstitul
 I-a stricat pielea cu ciupitul
 Și a 'ntins-o... dincolo de punct.
 O, dacă n'ar fi fost cărunț,
 Eu i-aș fi tras o calcavură
 Că-i da chiar sângele pe gură!
 Tu râzi? S'audă cine o vrea!
 Sunt pezevenchiu și casa mea,
 De la bunic, când a murit,
 Tătuca-al meu o-a moștenit;
 E-un cuib de viții din bătrâni,
 Da-mi face cinste ca stăpân,
 Și cine îmi atinge șeaua
 Cu mine și capătă beleaua.

(Schimbând tonul)

Te cred! E-un chip cu ochi adânci
 Și inima ți o fi dat brânci!
 Și mie-mi lasă gura apă.

⁸⁾, ⁹⁾, ¹⁰⁾ Brikindera, Abdera, Fasalis—localități comerciale în acel timp.

Când văd frumoasa pâine albă;
 Dar schimb făceam, plăteai ceva,
 Dacă 'ntr'atât te-ademenea;
 Și-atunci cu lăta, ca amic,
 Nu te opream de la nimic.
 Acuma? Nu mă las nici mort!
 La judecată mi te port,
 Ca să-ți văd cinstea; aici frate,
 Fără pedeapsă nu i dreptate!
 Da, dacă el, care-a 'ndrăznit,
 Voește să fiu schingiuit
 Ca sclavii,—iată, niciun clește,
 Nici roata chiar nu mă 'ngrozește.
 Gătiți tortura¹¹, iar el pună
 Pe masă legea 'n care sună
 Pedepsa mea, căci eu sunt gata.
 De-ar face Minos judecata
 N'ar fi mai dreaptă. Ca 'ncheere
 Îngăduiți a mea părere:
 Prin voi, nu Battaros—se știe,
 Un negustor de carne vic—
 Se judecă; Nu! Ci oricinc
 Ce 'n Cos aflat-a al său bine.
 Hercul în insula-asta lu,
 De gloria-i o străbătu,
 De Merop voiu a v'aminti.
 De Thessal, Foibe, cari-aci
 Pentru Letone pătimiră
 Și de Asclep!¹² De nu vă miră
 Și pledoaria mi-e luată
 De voi în seamă-atunci, îndată,
 Dreptății arătați valoarea,
 Să se 'mpliniască zicătoarea:
 Că scoți din frigian licheaua
 De-i scuturi pielea cu nuiaua!

Tradusă de STOICESCU D.

¹¹⁾ Precum se vede, tortura era unul din mijloacele de cercetare penală în uz pe-atunci și se executa cu cleștele, roata, etc.

¹²⁾ Eroi și zei ce-și aveau cultul în insula Cos.